

La cultura com a dret: condicions, límits i responsabilitats públiques

Published by [Interacció](#) [1] on 28/02/2018 - 12:28 | Last modification: 13/04/2026 - 14:49

En el debat sobre cultura i polítiques públiques, sovint es dona per descomptat que l'activitat artística té un valor social positiu. El que es problematitza menys és en quines condicions aquest valor es produeix i quin paper hi tenen les institucions. L'informe de la Relatora Especial de Nacions Unides sobre drets culturals desplaça aquesta mirada: la cultura no és només un recurs o un instrument, sinó un dret fonamental i un espai on es juga la qualitat democràtica de les societats.

El punt de partida és clar: la participació en la vida cultural forma part dels drets humans i és essencial per construir societats més justes, pacífiques i inclusives. Les pràctiques artístiques i culturals no només permeten expressar identitats o transmetre valors. Generen espais on les persones poden reflexionar sobre la seva realitat, qüestionar-la i imaginar alternatives. Aquesta capacitat de connectar emoció, pensament i experiència les converteix en un terreny privilegiat per abordar conflictes, reparar fractures socials i reforçar la cohesió.

Ara bé, l'informe introdueix un matís rellevant: no tota activitat cultural té aquesta vocació ni aquests efectes. Les iniciatives que contribueixen a la promoció dels drets humans són aquelles que assumeixen explícitament un compromís social. Això implica treballar sobre qüestions com la discriminació, la violència o la manca de reconeixement, i fer-ho des de principis com la reciprocitat, la transparència i el reconeixement de les relacions de poder. El valor no és automàtic. És el resultat d'una orientació i d'unes condicions concretes.

En aquest sentit, la cultura apareix com un espai ambivalent. Pot contribuir a superar divisions i generar confiança, però també pot reproduir desigualtats o ser instrumentalitzada amb finalitats excloents. El mateix informe adverteix que les expressions culturals poden ser manipulades o controlades per actors amb poder, i que el seu impacte depèn del context polític i institucional en què es desenvolupen. La cultura no queda fora de les relacions de poder. Hi està profundament inserida.

Un altre aspecte central és el paper dels drets culturals com a marc jurídic i polític. El dret a participar en la vida cultural no es limita a l'accés. Inclou també la possibilitat de contribuir-hi, de crear, de qüestionar i de redefinir significats col·lectius. Això té implicacions directes per a les polítiques culturals: no es tracta només de garantir oferta, sinó de generar condicions perquè aquesta participació sigui efectiva i plural.

Finalment, l'informe posa l'accent en la responsabilitat dels estats i de les institucions. Promoure els drets culturals vol dir protegir la llibertat d'expressió artística, inclosa la que resulta crítica o controvertida, i assegurar que els artistes i professionals de la cultura poden treballar sense censura ni pressions. També implica reconèixer el valor específic de les pràctiques culturals en processos com la reconciliació, la memòria o la construcció de ciutadania.

El text, en conjunt, obliga a reformular una idea sovint implícita: la cultura no és només un sector que genera activitats o impactes. És un dret que defineix qui pot participar en la construcció del sentit col·lectiu. I això obre una

pregunta que no és menor per a les polítiques públiques: estem garantint realment les condicions perquè tothom pugui formar part d'aquest procés, o continuem gestionant la cultura com si fos només un àmbit de producció i consum?

Karima Bennoune | Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Derechos Humanos

[Informe de la Relatora Especial sobre los derechos culturales – 4 de enero de 2018](#) [2]

Categories: Informes i documents

Tags: drets culturals

Tags: polítiques culturals

Tags: accés a la cultura

Tags: inclusió cultural

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/2018/drets-culturals>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <http://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/g1800271.pdf>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/7463>